

Egersund kirke

Historien

Funn av en bautalignende gravstein med runeinnskrifter ved nåværende [Strandgaten 43](#) tyder på at det har vært kirke i Egersund allerede i 1000-årene, men det er først i 1292 at det foreligger opplysninger om at det virkelig var en kirke i Egersund. Det var Mariakirken, som også var sognekirke. Det antas at den nåværende kirke, som ligger på det som engang ble kalt [Hedningeholmen](#), er en direkte etterfølger av denne kirken.

Foruten Mariakirken sto det også en annen kirke i Egersund. Den nevnes som St. Laurenti kapell i 1308. Den regnes for å være en av 14 kongelige kapeller Håkon Magnussøn eller hans far Magnus Lagabøte og hans bestefar Håkon Håkonsøn lot bygge i viktige havner langs kysten.

Kirkebygget

Egersund kirke ca 1890. Foto: P. A. Flak/DF

Av kirkeregnskapet for 1619 framgår det at kirken trengte reparasjon. Da var den så skral at tømmermennene fikk ekstra betaling for å utføre det farefulle arbeidet. I årene 1623 – 1634 ble det arbeidet med en ny kirke, og sistnevnte år fikk åtte mann lønn for «at neder Riffue det gamle støcke Kierche». Den kirken som ble bygget i disse årene er den eldste delen av dagens kirke, som opprinnelig var en liten langkirke.

I 1785 tok den innvandrede tyske snekkeren [Ludvig Caspersen Feyling](#) og andre håndverkere fatt på et omfattende byggeprosjekt på kirken. Byens mest velstående innbyggere sto for finansieringen av arbeidet som kom på over 2 000 riksdaler. Kirkens arkitektoniske stil er **Louis Seize**, en stil som oppsto i Frankrike på midten av 1700-tallet og som Feyling hadde brakt med seg fra kontinentet. Da kirken endelig sto ferdig og nymalt i 1788 hadde byen fått et stasbygg som har gjort tjeneste fram til denne dag.

På kirkens sørvegg er det et [solur](#). Dagens solur er en kopi av det opprinnelige. Det er ikke dokumentert når det originale soluret ble konstruert og bygd.

Mindre enn 100 år etter utvidelsen var kirken blitt for liten: byens og landsognets befolkning var nesten tredoblet siden den tiden. Egersund landsogns kommune eide kirken, men byen og landsognet brukte den i fellesskap. Landsognet bestemte seg i 1860 for å rive den gamle kirken og bygge en ny, og tok kontakt med ladestedet for et mulig samarbeid. Fem år med utredninger og kommunale

diskusjoner endte med at bykommunen til slutt sa nei: bystyret mente at en ikke hadde råd til å delta i byggingen av en ny kirke.

I 1880-årene gjennomgikk kirken en hardhendt innvendig reparasjon. De gamle vakkert dekorerte stolestadiene i koret ble fjernet og erstattet med flate trebenker, vinduer og vegger ble isolert og nesten hele inventaret ble forandret. I 1887 ble også to vedovner installert. Det var et fullstendig oppgjør med tidligere tiders klassedeling og en seier for ideene om likhet og frihet for alle. Etter at arbeidene var gjennomført oppgis kirken i 1888 til å være den nest største kirken i Rogaland med 1 160 sitteplasser.

I 1915 ble det innlagt elektrisk lys i kirken.

I 1927 og 1940 ble det foretatt større restaureringer. Da ble de gamle stolestaddørene, som hadde blitt tatt vare på, hentet fram og satt opp igjen. Den gamle dekoren ble avdekket og frisket opp, og i 1940 avdekket en også den vakkert utskårne prekestolen fra 1600-tallet som hadde blitt innebygd i en annen i 1785.¹⁾

Inventar

Altertavla

Interiør fra kirken før den siste innvendige restaurering. Foto: Riksantikvaren

Altertavla var en gave til kirken fra lensherren Jørgen Kaas og hustru Mette Banner. I gavfeltet finnes deres våpenskjold og initialer.

Altertavla er laget av Thomas Christophersen snekker i Stavanger. Etter en inskripsjon på forsiden ble den ferdig 20. november 1607. Den var malt og signert av Peter Reimers, en innvandret tysker som

ble en kjent maler i Norge. Arbeidet i Egersund kirke er det eldste kjente kirkearbeidet han har utført.

Stolestaddørene

Det er to typer stolestaddører: en eldre med enkle båndflettingsmotiver som visstnok er identisk med de stoler Thomas snekker gjorde for kirken i 1623, og en yngre med rikt variert flatskurd som antas å være identiske med de stoler Michael snekker gjorde i årene 1637 - 1639.

Døpefonten

Døpefonten har innskåret årstallet 1583, men det er usikkert om den er så gammel. I alle fall ble en fontstol laget av Thomas snekker i 1623. Døpefatet av messing har barokk dekor fra 1600-årene og er av tysk opprinnelse.

Andre gjenstander

I kirken er det en messehagel fra 1721.

Det er og en vinkanne av sølv fra 1734. Denne ble gitt til kirken av et dansk skipsmannskap som 4. november det året «Ved Herrens hielp og Haand fra hafs-nød Og overhengenfe døds fare blef frelst og her i Eggersund indført».

Videre finnes det en kalk av sølv og en forgylt disk av sølv, begge fra 1768, en disk av sølv fra siste halvpart av 1600-tallet, en oblateske i sølv laget av gullsmed Andreas Svindland som arbeidet i Egersund 1814 - 1834, og til slutt enda en oblateske i sølv fra 1717.

En 8-armet lysekroner ble gitt av [elektrisitetsverkets](#) eier, [Th. Nordaas](#), kort tid etter at kirken hadde fått innlagt elektrisk lys.

Kirkeskipet som henger foran koret er laget av Trygve Hansen i 1967, og er en modell av et engelsk krigsskip fra 1600-tallet.²⁾

1)

Kilder: Egil Harald Grude: Egersund byhistorie, B1, s. 28f, 84, 220f, B2, s. 99f; Arvid Midbrød og Jon Stangeland: Egersund kirke (småskrift); Jon Stangeland: Med kraft og spenning gjennom 90 år, s. 28

2)

Tekst om inventaret er hentet fra: Arvid Midbrød og Jon Stangeland: Egersund kirke (småskrift). Annen kilde: Jon Stangeland: Med kraft og spenning gjennom 90 år, s. 28

 Egersund byhistoriske leksikon
<https://www.dalanefolkemuseum.no/leksikon/>
PDF produsert 25.05.2026 18:29.
Artikkelen kan brukes fritt mot kreditering.

Produsert med støtte fra:
Dalane Folkemuseum
Museumsveien 20, 4373 Egersund
<https://dalanefolkemuseum.no>